

Agostino

Alberto Moravia

«Quan Barcelona era un prat, Miranda ja era ciutat»

ALBERTO MORAVIA

Agostino

Traduït de l'italià per Alba Dedeu

Edicions de 1984
Barcelona

Títol original:
Agostino
Copyright © 1945/2014 Bompiani/RCS Libri S.p.A.
Via Angelo Rizzoli 8 – 20132 Milano
All rights reserved

Primera edició: maig de 2018

Disseny de la coberta: Estudi Satué
Imatge de la coberta: Joaquín Sorolla
Barques varades a la platja, València / 1915 / detall

Copyright © de la traducció: Alba Dedeu
Copyright © d'aquesta edició: Edicions de 1984, s. l.
Trafalgar, 10, 2n · 08010 Barcelona
Correu: 1984@edicions1984.cat
www.edicions1984.cat

Imprès a Romanyà-Valls

ISBN: 978-84-16987-28-3
DIPÒSIT LEGAL: B. 13.392-2018

Tots els drets reservats.
Prohibida tota forma de còpia i la distribució d'exemplars
mitjançant lloguer o préstec públics.

I

Durant els primers dies de l'estiu, cada matí, l'Agostino i la seva mare sortien al mar en un patí. Les primeres vegades la mare havia fet que els acompanyés un mariner, però l'Agostino havia demostrat d'una manera tan clara que la presència de l'home el molestava que des de llavors l'havien deixat fer-se càrrec dels remos ell tot sol. L'Agostino remava amb un plaer profund per aquell mar quiet i diàfan de primera hora del matí, i la mare, asseguda al seu davant, li parlava amb lentitud, alegre i serena com el mar i el cel, talment com si ell fos un home en lloc d'un noi de tretze anys. La seva mare era una dona alta i bonica, encara a la flor de la joventut; i l'Agostino se sentia tot orgullós cada vegada que pujava amb ella a la barca per a una d'aquelles passejades matinals. Li semblava que tots els banyistes de la platja els observaven, admirant-la a ella i envejant-lo a ell, i, convençut que tenia els ulls de tothom al damunt, li feia la impressió que parlava amb una veu més forta que de costum, que gesticulava d'una manera especial, que l'embolcallava un aire teatral i exemplar, com si, en comptes de trobar-se en una platja, ell i la mare fossin dalt d'un escenari, mentre centenars d'espectadors els miraven amb atenció. De vegades la mare apareixia amb un banyador nou, i ell no

es podia estar de comentar-li-ho en veu alta, amb el desig secret que ho sentissin els altres; o li feia anar a buscar alguna cosa a la caseta de bany, quedant-se dreta a la vora del mar, al costat del patí. Ell l'obeïa amb una secreta alegria, content d'allargar encara que només fos un moment l'espectacle de la seva partença. Finalment pujaven tots dos a la barca, l'Agostino prenia possessió dels remes i la conduïa mar endins, però el torbament i l'entusiasme d'aquesta vanitat filial seva l'acompanyaven encara una bona estona.

Quan ja eren molt lluny de la platja, la mare li demanava que aturés el patí, es posava el casquet de goma, es treia les sandàlies i lliscava dins l'aigua. L'Agostino la seguia. Nedaven tots dos al voltant del patí abandonat, amb els remes penjant; parlaven alegrement, amb unes veus que sonaven fortes enmig del silenci del mar aplanat i ple de llum. De vegades la mare assenyalava un tros de suro que flotava una mica enllà i desafiava el fill a arribar-hi nedant: ella li donava un metre d'avantatge i després, fent grans braçades, ambdós corrien cap al suro. Altres vegades competien a llançar-se a l'aigua des del seient del patí. En capbussar-se, l'aigua llisa i pàl·lida s'esquinçava al seu voltant. L'Agostino veia com el cos de la mare s'enfonsava circumdat per una verda efervescència, i tot seguit es capbussava rere d'ella, desitjós de seguir-la arreu, fins i tot al fons del mar. Se submergia en el solc obert per la mare i li semblava que fins i tot aquella aigua tan freda i compacta conservava el rastre del pas del cos estimat. Acabat el bany, pujaven al patí, i la mare, contemplant el mar reposat i lluminós, deia:

—Que n'és, de bonic, ¿oi?

L'Agostino no responia, perquè sentia que el plaer

que li proporcionava la bellesa del mar i del cel es devia sobretot a la intimitat profunda que impregnava la seva relació amb la mare. Sense aquella intimitat, se li acudia pensar alguna vegada, ¿què n'hauria restat, d'aquella bellesa? Es quedaven molta estona eixugant-se sota el sol que, a mesura que s'acostava el migdia, es feia més ardent; després, la mare s'estirava sobre el travesser que unia els dos flancs del patí i, ajaguda de cara al cel, amb els cabells a l'aigua i els ulls tancats, semblava que s'adormís. L'Agostino, mentrestant, assegut al banc, mirava al seu voltant, i tot seguit a la mare, i contenia la respiració per por d'interrompre aquell repòs. Fins que de sobte ella obria els ulls i li deia que era un plaer tot nou, allò d'estar-se ajaguda de panxa enlaire amb els ulls clucs, mentre sentia com l'aigua es movia i onejava sota la seva esquena. Alguna vegada demanava a l'Agostino que li portés la cigarrera; o fins i tot que li encengués ell mateix un cigarret i l'hi donés. L'Agostino duia a terme totes aquestes coses amb una atenció solemne i neguitosa. Llavors la mare fumava en silenci i l'Agostino es quedava inclinat, d'esquena a ella però amb el cap tombat de costat, per tal de veure els bromalls de fum blau que assenyalaven el lloc on reposava el cap d'ella, amb els cabells escampats dins l'aigua. La mare, que mai no semblava cansar-se de prendre el sol, demanava un altre cop a l'Agostino que es posés a remar i que no es girés: aleshores es treia els sostenidors i s'abaixava el banyador fins al ventre per exposar tot el cos a la llum del sol. L'Agostino remava i se sentia orgullós d'aquesta responsabilitat, com si se li hagués permès participar en un ritual. I no tan sols no se li acudia girar-se, sinó que sentia aquell cos, allà rere seu, nu sota el sol, com embolcallat

en un misteri al qual havia de dedicar una veneració absoluta.

Un matí, la mare s'estava sota l'ombrel·la i l'Agostino seia a la sorra, al seu costat, esperant que arribés el moment de la passejada habitual amb patí. De sobte, l'ombra d'una persona dreta davant seu li va tapar el sol. L'Agostino aixecà els ulls i va veure un jove morè i prim que estenia la mà vers la seva mare. Ell no en va fer cas, pensant que es tractava d'una d'aquelles visites casuals que ella rebia sovint, i se'n va apartar una mica, esperant que la conversa s'acabés. El jove, però, no va voler seure com li proposaven, sinó que, indicant el patí blanc a la vora del mar amb el qual havia vingut, va convidar la mare a fer un tomb. L'Agostino estava segur que la mare diria que no, com havia fet en tantes altres situacions similars; per això es va quedar ben sorprès de veure que ella acceptava a l'instant i que tot seguit començava a aplegar la roba, les sandàlies, el casquet de bany i la bossa i després es posava dreta. Havia acollit la proposta del jove amb una senzillesa afable i espontània, exactament com la que feia servir quan parlava amb el seu fill; amb aquella mateixa senzillesa i espontaneïtat es tombà cap a l'Agostino, que s'havia quedat assegut i es dedicava, capcot, a deixar que la sorra se li escolés del puny tancat, i li va dir que es banyés ell tot sol, que ella se n'anava a fer un passeig curt i no trigaria gaire a tornar. El jove, mentrestant, com qui està molt segur del que fa, ja se n'anava cap al patí; i la dona el va seguir dòcilment, amb la seva lentitud acostumada, majestuosa i serena. En mirar-los, l'Agostino no va poder evitar pensar que l'orgull, la vanitat i l'emoció que ell havia sentit quan sortien tots dos amb patí cap al mar, ara els devia experimentar el jove. Va

veure com ella pujava a la barca i com l'altre, tirant el cos enrere i plantant els peus al fons del patí, se l'enduia fora de les aigües somes de la platja amb unes quantes remades vigoroses. El jove remava, i la mare, al seu davant, s'agafava amb les dues mans al seient i semblava que parlés. Després, el patí es va anar empetitint, s'endinsà en la claror enlluernadora que el sol estenia sobre la superfície del mar i s'hi va dissoldre lentament.